

DE NOORD-BRABANDER

Staat- en Letterkundig Dagblad.

ABONNEMENTS - PRIJS.

Voor de Stad f 12.

Van daar per post wijk.

(Verschijnende driemaal in de week: Dinsdag, Donderdag en Zaterdag.)

BIJZONDER VERUM QUID VERAT

Horatio.

ADVERTENTIEN

15 cents de regel

Behalve 35 cents regel

Grondwetsherziening.

Er is in de tweede kamer een voorstel gedaan, om het initiatief te nemen tot herziening der hoogste staatswet. Dat voorstel was ondertekend door een achttal leden der oppositie: door de heeren THORBECKE, LUZAC, VAN DAM VAN ISSELT, VAN RECHTEREN, DE KEMPENABER, STORM, WICHERS en VAN HEMSTRA. Bij dezen heeft zich aangesloten de heer ANEMET, die ter oorzaak van ongesteldheid verhinderd is geworden het voorstel mede te onderteekenen.

Tevens is door genoemd negental een project van herziening aan de kamers ter overweging aangeboden. Hetzelve behelst talrijke en hoogst gewichtige wijzigingen, waarvan wij de voornaamsten hier willen aanstippen.

Geheel ons thans bestaand kiesstelsel wordt afgeschaft.

De leden der tweede kamer worden rechtstreeks gekozen door het volk, dat in kiesdistricten verdeeld wordt.

Al wat de grondwet van art. 127 tot 133 over de samenstelling der provinciale staten voorschrijft, wordt veranderd. Alzo zal het verscheid van standen verdwijnen. Geene ridderschappen, geen stedelijke, geen landelijke stand meer. De provinciale staten zullen allen worden benoemd door het volk en rechtstreeks.

De gemeentebesturen zullen insgelijks door het volk rechtstreeks en slechts voor een bepaald getal jaren worden aangesteld.

De eerste kamer wordt gekozen door den koning.

De koning benoemt haren president uit een drietal leden, die zij Z. M. zal aanbieden.

De vergaderingen der staten-generaal zoo wel der eerste kamer, als die der tweede, en de beraadslagingen der provinciale staten zullen in het openbaar geschieden.

De leden der eerste kamer zullen zonder bezoldiging zijn; aan die der tweede schijnt men mindere schadeloosstelling te willen geven.

Ook het inkomen der kroon schijnt men lager te willen stellen; terwijl de prinses en prinsessen niet meer van de personele belasting worden vrijgesteld.

Aan de tweede kamer wordt het recht toegekend, om eene voorgestelde wet bij amendement te wijzigen.

De koning heeft het recht om de tweede kamer te ontbinden.

De koning is niet verantwoordelijk voor de handelingen zijner regering.

De staatsraad wordt behouden. De buitengewone staatsraden worden afgeslagen.

De ministers zijn verantwoordelijk voor de uitvoering der grondwet en andere wetten en zijn daarenboven verantwoordelijk voor alle handelingen hunner administratie. Zij zullen terecht staan voor een bijzonder daartoe op te rigten staatsgerechtshof.

De koning behoudt het opperbestuur der overzeesche bezittingen. Maar dezen zullen in het vervolg naar bijzondere wetten, welke de koning met de kamers zal uitvaardigen, worden geregeerd.

De begroting der koloniën, zoowel die van uitgaven als van inkomsten, zal door eene wet worden vastgesteld.

De begroting van het moederland zal jaarlijks, in plaats van om de twee jaren, worden opgemaakt.

De wetgevende magt zal ieder jaar eene rekeningswet vaststellen, waarin de uitgaven en inkomsten van het finantiël jaar worden goedgekeurd.

De regterlijke magt wordt geregeld bij de wet. Men heeft zich door deze bepaling de gelegenheid geopend om het aantal hoven te verminderen.

Het publiek onderwijs wordt, met eerbiediging van ieders godsdienstige begrippen, geregeld bij de wet.

De bepalingen over de godsdienst blijven nagenoeg dezelfde.

De nationale militie zal in het vervolg te zee en te land moeten dienen.

Wij gelooven in het bovenstaande de voornaamste bepalingen van de voordragt der grondwetsherziening te hebben zaamgetrokken. Het blijkt daaruit, dat men eigenlijk eene nieuwe grondwet voorstelt, welke uit een politiek oogpunt beschouwd, vele wenschelijke verbeteringen bevat, maar die uit een finantiël oogpunt, geene merklijke bezuiniging zal aanbrengen.

De Mexikaansche regering heeft eindelijk op de herhaalde verzoeken van Frankrijk rege gedaan. De aanslag waarvan de heer Alex. de Paziera te Mazatlan het slagtoffer is geweest, is door eene strenge kassijding van den schuldige opgevolgd. De kapitein Urueña is tot vervallen verklaring van den militairen stand en tot acht jaren gevangenis veroordeeld geworden. (Commercie.)

De president van het gemeenebest Buenos Ayres, heeft bij besluit van 3 september, den invoer in de havens der republiek verboden van alle uit Montevideo afkomstige goederen. De inwoners van die stad worden in dit dekreet met den naam van eerlooze oproerlingen betiteld.

DUITSCHLAND

De koning en de koningin van Pruisen zijn aangekomen. De dreigend gevaar ontkomen. Toen zij namelijk, den 10 dezer, naar een door prins Karel gegeven diner reden, werden de paarden schichtig en zouden voortgehouden zijn, zoo niet de achter op het rijtuig staande jager, de tegenwoordigheid van geest had gehad om af te springen, en de wilde paarden bij de teugels te grijpen, waarop het hem en eenige toegesnelde voorbijgangers gelukte, hunne vaart te stuiten, zoodat HH. MM. konden afstijgen en zich in een ander rijtuig begeven.

Een Fransch dagblad de *Siecle* verzekert dat de koning van Pruisen het stellig besluit heeft genomen om eene konstitutie aan zijn rijk te geven; de grondslagen zijn reeds vastgesteld; dezelve behoeft slechts afgekondigd en in werking gebragt te worden.

Onnodig zal het zijn te zeggen dat dit besluit bevestiging behoeft.

Zooals men weet, heeft de koning van Pruisen de uitgave van het dagblad van Ronge tegen mgr. den bisschop van Trier toegelaten. De censor van het dagblad van Silezië is de eenige die zich minder inschikkelijk als zijne ambtgenooten getoond heeft; hij heeft namelijk geweigerd, om de schimpreden van eenen afvalligen priester tegen eenen zijner geestelijke opperhoofden, in dat blad op te nemen. De censor had daartoe recht en vervulde zijn plicht, doch het Silezisch dagblad had het recht, om tegen dit besluit bij het opperbestuurs-geregtshof te protesteren. Dit heeft het gedaan en waarlijk niet zonder vrucht. De censor is in het ongelijk gesteld!

Wij zouden aarzelen het te gelooven, indien het dagblad van Silezië het antwoord van het Bestuurs-geregtshof niet in zijn geheel had medegedeeld. Het geregtshof heeft, zonderling genoeg, in het bedoeld schandspeld geene de minste inbreuk gemaakt op de wet op de drukpers; het heeft hier recht toegezegd dat de koning in het minste die wet te schenden, om de Katholijken te voeg op te trouwen, niet kan aanvaalen, hem lage bedoelingen teken tekenen, zijn karakter kon behouden, en dergelyken meer. Dit is volgens onze wijze van zien eene geheel nieuwe manier van wetgeving der wet op de drukpers. (Rev. Post.)

ENGLAND

De heer D. O'Connell heeft den 12 dezer het eersmaal bijgewoond, hem door de repealers van het graafschap Waterford aangeboden.

— De gemaakte tegen de afspens. de giften aan liefdadigheid, maar in Spanje voort. Al de parochiën zijn in beweging, men kondigt aan dat de regering plan heeft om in sommige bepalingen der wet belangrijke wijzigingen te brengen. Naar alle waarschijnlijkheid zal de wet moeten opgeven worden, uit hoofde van de onpeijelijken welke aan derzelve tenuitvoerlegging zijn verbonden.

Algemeen wordt verzekerd dat in de aanstaande zitting van het parlement, onderscheidene voor de Iersche Katholijken gunstige maatregelen, door het gouvernement zullen voorgesteld worden.

— Het schip *Sootland*, een Oost-Indie-vaarder van 388 tonnen, is donderdag den 12 dezer in de haven van Glasgow in brand geraakt en totaal alsmede het grootste gedeelte van deszelfs rijke lading door de vlammen verteerd.

— In de *Morning-Post* leest men:

« Wij hebben van onzen korrespondent te Bilbao eenen brief van 4 dec. ontvangen, meldende, dat een zeer onlangs van Cuba aldaar aankomen schip, het berigt had medegebragt, dat de stad Havana genoegzaam ganschelijk door eene aardbeving was vernield geworden. Onze korrespondent deelt geene andere bijzonderheden aangaande deze vreeselijke gebeurtenis mede.»

Deze zelfde tijding leest men ook in sommige Duitsche papieren, met het berigt evenwel, dat men latere tijdingen uit Havana bezat, waarin van zoodanige aardbeving voltrekt niet gewaagd wordt.

Men mag dus het verhaal van den korrespondent van de *Morning-Post* door nadere officiële tijdingen als een sprookje zal worden gelogenstraft.

— De aartsbisschop van Canterbury heeft aangekondigd, dat hij weldra eene vergadering van bisschoppen zal bijeenroepen, ten einde middelen te beramen om de scheuring te doen ophouden, welke tegenwoordig in de anglikaansche kerk heerscht.

— De *Moniteur* van Dublin zegt, dat mgr. Grolly, aartsbisschop van Armagh, eenen brief van den H. Vader heeft ontvangen, waarin Z. H. de kerkvoogden en de geestelijkheid van Ierland bij voortdurend aanmaant, om zich van alle staatkundige woelingen te onthouden, steeds aan hante geloof, in te bezemen de liefde tot den vrede en tot de liefdadigheid, als waarborgen van christelijke volmaking, en om hante onderhoorigen zoo wel door leering als door voorbeelden tot onderwerping en eerbied jegens de wereldlijke overheden aantesporen.

SPANJE

Men begint op nieuw te spreken van het bij de Noordsche mogendheden bestaand plan, om eindelijk het gouvernement van Madrid te erkennen. Vooral Pruisen en Oostenrijk, verzekert men, zouden daartoe zeer geneigd wezen, sedert zij gezien hebben, dat onze regering besloten heeft om tot elken prijs de openbare orde en rust in het schier-eiland te handhaven.

Het is mogelijk dat het bovenstaande waarheid is, doch alvorens daaraan geloof te slaan, zullen wij afwachten dat ons dit berigten van eene officiële zijde bevestigd worden. (Rev. pol)

— Het wets-ontwerp nopens de dotatie der eerediensten en der geestelijkheid houdt op dit oogenblik de gemaakten hier te lande bijna afgluitend bezig. Door de verschillende partijen wordt het met gelijke heftigheid aangevallen of verdedigd. Naar den oogenblik te oordeelen, moet men daarover langdurige en onstuimige discussiën in de kamer verwachten. Men behoort echter in gemaakten te zien, dat in Spanje op den schijn niet veel te verwachten valt, en vooral wanneer dit parlementaire debat terzake betref. (Rev. pol)

— Een dagblad van Parijs behelst het volgende:

Wij ontvangen tijdingen uit Madrid van den 11 dezer, en vernemen daaruit dat de koningin de drie beschuldigen, die onlangs door den rijksraad tot de straffe der dood veroordeeld zijn, de soldaat Rensu, de kapitein Pedro Garcia en de generaal Manuel Anha, ten gevolge van een dien dag gehouden ministerraad, gratie heeft geschonken.

Deze daad van goedertierendheid en koninklijke edelmoedigheid doet eer aan de Spaansche regering.

Dit is, zij de meest onpeijelijken, en in den staat van beroeringen in welke Spanje zich nog bevindt, een bewijs van moed en te gelijker tijd een bewijs van kracht. Zoodanige handelingen doen meer om den duur van een gouvernement en den vrede van een koninkrijk te verzekeren, dan die welke twijfelachtig zijn geweest laatstelijk te veroordeelen, en wij hopen dat zij slechts het voortteeken eener inleedaad menschelijke en liberale staatkunde zijn.

FRANKRIJK

De overschrijving der huwelijksakte van den hertog en de hertogin van Aumale in de registers van den burgerlijken stand der koninklijke familie, welke op het paleis van de kamer der pairs gedeponeerd zijn, heeft den 17 dezer plaats gehad.

— Het schijnt bepaald te zijn dat de hertog en de hertogin van Aumale, in den aanstaanden lente-tijd eene reis naar Weenen zullen doen.

— Men schrijft uit Parijs in dato 10 decemb. Op het oogenblik van het vertrek der brieven is er brand in het orgel der kerk van St. Eustache ontstaan. De spuitgasten loopen van alle rigtingen derwaarts en met ieder oogenblik neemt de menigte toe. Het is een verschrikkelijk schouwspel. Dit prachtig orgel staat eerst sedert zes maanden en wordt voor het kostbaarste in gansch Frankrijk gehouden.

17 december. De brand heeft zich bij het binnenste der kerk bepaald. Het orgel hetwelk een waarde van 300,000 fr. had, is geheel vernield. Ook de predikstoel, een meesterstuk van beeldhouwkunst, heeft veel geleden. Het verlies is veel aanzienlijker dan men in den beginne dacht. Niemand heeft daarbij het leven verloren, maar onderscheidene pompiers en vijf municipale gardes zijn gekwetst geworden.

— De *Moniteur* behelst een besluit des konings hetwelk de mededeeling voorschrijft van het den 10 september dezes jaars gesloten verdrag, tot regeling en ten einde brenging der tusschen Frankrijk en Marokko ontstane geschillen. Het luidt als volgt:

« Op het paleis van St. Noud, den 7 dec. 1844

« Wij Lodewijk-Philippus koning der Franschen, doen te weten, dat tusschen ons en Z. M. den keizer van Marokko, koning van Fez en van Suez, te Tanger den 10 september 1844, een verdrag gesloten is, bestemd om de tusschen Frankrijk en Marokko ontstane geschillen te regelen en ten einde te brengen, de ratifikatiën van welk verdrag den 26 oktober laatstleden zijn uitgewisseld en waarvan de inhoud volgt.»

De tekst van dit verdrag is, op eenige woorden na, dezelfde als in de tijd is medegedeeld. In het officiële stuk wordt de koning, keizer der Franschen genoemd. Sedert Frans I hebben de Fransche koningen in alle met de Mahomedaansche vorsten geklasseerde staatsakten den titel van keizer aangenomen. De plenipotentiaar Sid Bou-Selam wordt in het stuk agent van het door God zeer verheven hof genoemd.

— Men wil weten, dat de marschalk Bugeaud door de regering verzoekt zal worden zich gedurende de aanstaande discussie van het adres niet te Parijs te bevinden, ten einde niet door interpellatiën genoodzaakt te worden, ophelderingen wegens den oorlog en wegens het traktaat met Marokko te geven. In dat geval zou de marschalk eerst na de behandeling van het adres van zijn landgoed Exideuil naar Parijs komen.

— De Arabische opperhoofden, die met den generaal Bugeaud naar Frankrijk gekomen waren, zijn, na het zuiden van Frankrijk en inzonderheid de versterkte stad Straats, terug te zijn in oogenblik van de afreis genomen, te Paris aangekomen. De opperhoofden hield de koning van oorlog zich bezig om voor hen een woonplaats gemakkelijk verblijf te zoeken, waarin hij eindelijk geslaagd is de Arabieren hebben vier kamers betrokken, waar aanhoudend twintig vuren worden gestookt.

— Een dagblad bewijst dat de sprake van is om den heer Guizot tot hertog te benoemen.

Van eene andere zijde wordt verzekerd dat die onderscheiding ook aan de generaals Sebastiani en Gérard zal ten deel vallen.

— Men verwacht dat de heer Dupin in de aanstaande zitting der kamer tot voorzitter zal worden gekozen. Ministeriële zoowel als oppositie partij schijnen besloten te hebben om aan dien, vroegeren verdediger der universiteit hunne stemmen te geven.

— Volgens een ministeriële dagblad zou het bouwen der nieuwe koninklijke bibliotheek, waarvan reeds lang sprake is, het aankopen van grond, gebouwen enz. daaronder begrepen, eens uitgave van 17 miljoen 200,000 fr. vereischen.

— Verscheidene Parijsche dagbladen zullen met den aanvang van het volgend jaar hun formaat vergrooten; reeds weet men dit met zekerheid van het *Journal des Débats*, de *Quotidienne*, de *Droit*, de *Gazette de France* en de *Algérie*, en men verwacht dat nog andere dagbladen dit voorbeeld zullen volgen.

— Het bestuur van de bank van leening te Parijs heeft in deszelfs laatste zitting eenen weldadigen maatregel genomen ten behoeve van de armen dier stad. Er zullen namelijk 800,000 fr. worden afgezonderd, om gedurende de drie eerste maanden van 1845 aan de armen, naar gelang van hunne behoeften, leeningen *sonder interest* te doen. Het maximum van het geleende zal zijn 20 fr., het minimum 3 fr. De bankvoorzitter zal zich alleen uitstreken tot die behoeftigen, welke voortzetting zijn van een getuigschrift, door het bestuur der bank van leening afgegeven.

— Op den linkerspoorweg van Parijs naar Versailles heeft een ongeluk plaats gehad, waarbij de conducteur van een der wagens gedood en vijf reizigers meer ernstig gekwetst en gekneusd zijn.

— Niet lang geleden begaven zich 40 bergmannen naar eene der afgelegenste straten van Parijs, en bleven voor een wit huisje stilstaan, om met den klokslag 12 eene serenade aan te vangen. Bij ruane aankomst, hoorden zij in de nabijheid een geklop van hamers onder den grond; maar de klok slaat, en om niet door het kloppen gestoord te worden, zetten de zangers hunne stemmen krachtig uit. De serenade is afgelopen, en de 40 zangers trekken even langzaam en zwiingend af als zij gekomen zijn. Den volgende dag ontvingen zij het volgend briefje:

« Geëerde heeren! Wij, ondergeteekenden, zijn u veel dank schuldig, daar gij de opmerksaamheid van het publiek van ons afgewend en op uzelve overgebracht hebt, terwijl wij door uw gezang en wonnen om onze kisten toe te maken. Wij namen u gezegd) valsche munten; de politie was ons reeds op het spoor, en dwang ons het bezenpad te kiezen. Wij waren gisteren juist bezig om in de pakken. Heden zijn wij reeds buiten Parijs, en morgen buiten Frankrijk. Ontvangt den hartelijksten dank voor de ons verleende ondersteuning.»

NEDERLAND

— BOSCH, 20 dec. De koning heeft bij besluit van 10 dezer, den heer mr. J. B. van den Bosch van justitie bij de arrond. rechtbank aldaar benoemd tot staatsraad in buitengewone dienst, terwijl Z. M. denzelve bij een ander besluit mede van die dagteekening, voorloopig heeft be-

